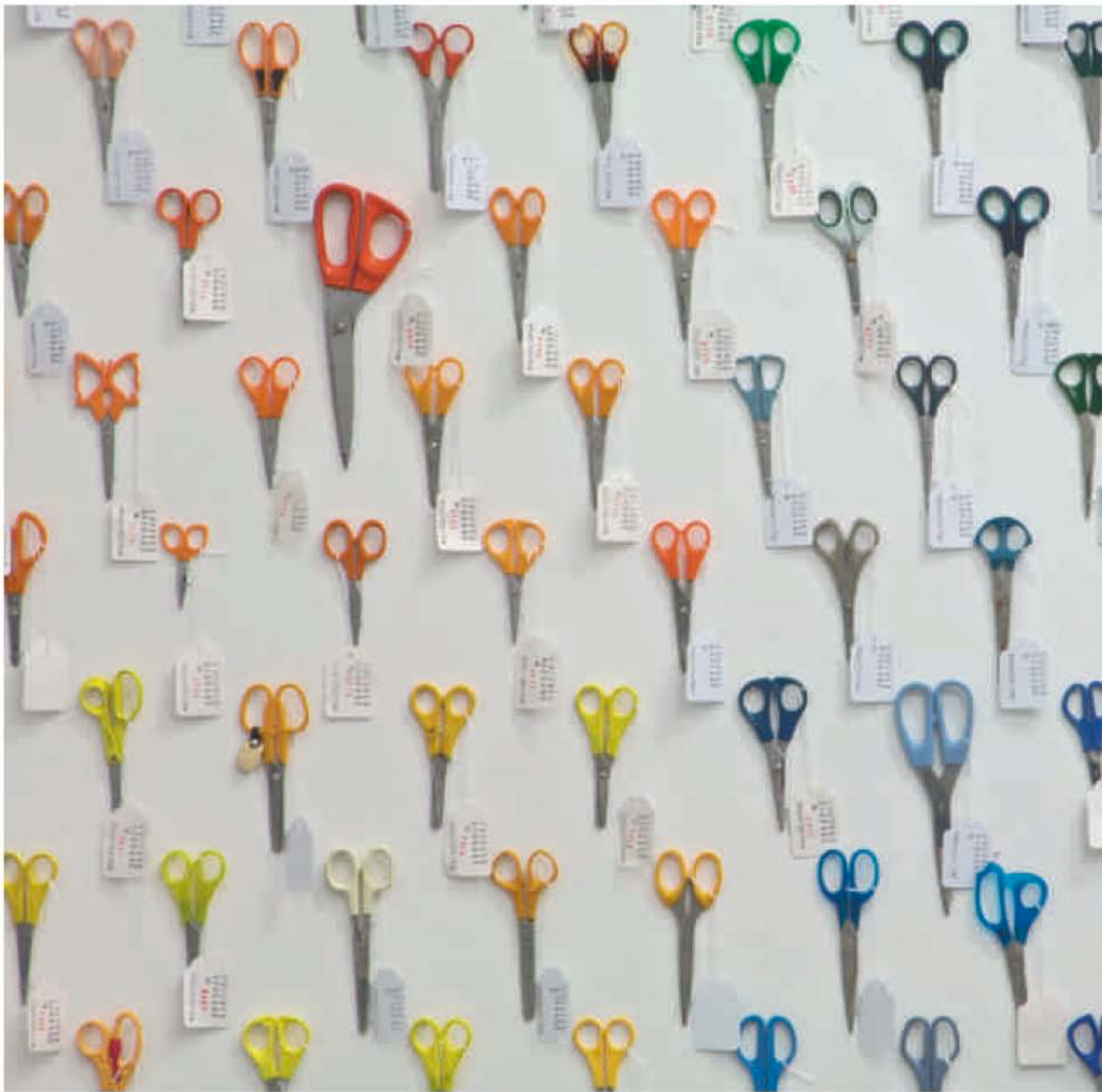

'Checked baggage' (detail), 2011 (foto: Audax Textielmuseum, Tilburg/Joep Vogels)

De vervreemding

Christien Meindertsma

Christien Meindertsma
(foto: Vincent Mentzel)

Als je 'SOLO' van ontwerper Christien Meindertsma bezoekt, heb je aanvankelijk niet het idee op een designtentoonstelling te zijn. In de vier zalen van het Audax Textielmuseum zie je eerst een legertje kledingstandaards met witte truien erop. Mooi gebreid, maar niet opvallend vormgegeven. Sterker: de zestien truien lijken allemaal hetzelfde. Pas als je beter kijkt, ontdek je interessante kleur- en structuurnuances. De truien gaan vergezeld van foto's, waarop schapen je aanstaren. Merkwaardig. Rechts van de ingang zijn twee muren behangen met scharen. Van staal en met gekleurde handgrepen. Strak in het gelid en geselecteerd op kleur zodat er subtiele kleurvelden ontstaan. Aan iedere schaar hangt een kaartje. Het lijkt een sculptuur van beeldhouwer Tony Cragg die in de jaren zeventig afval rangschikte op kleur. Een tafelvitrine boordevol schroevendraaiers, nageltangetjes, zakmessen en gereedschap maakt de installatie compleet. Het herinnert aan kunstwerken van Christian Boltanski of, meer recent, Mark Dion.

te lijf

Voor ontwerper Christien Meindertsma is het alledaagse niet vanzelfsprekend. *door Peter van Kester*

'Luxury of the north 1/
Wild Bone China', 2011,
porselein van beenderas,
opdrachtgever: Drooglab,
producent: Studio Zand,
Amersfoort
(foto Roel van Tour)

'Urchin Pouf' (voor t.e.),
ontwerp 2006, 100 % wol
uit Nieuw Zeeland, cross-
bred schaaap, handgebreid
in Nederland

Drie kunstenaars die werken met afval en die geboeid zijn door het alledaagse, het onopvallende en de waarneming daarvan. Strikt sculpturale thema's lijken hen minder bezig te houden.

Met deze truien en scharen lijkt Christien Meindertsma (1980) zich als modeontwerper of antropologisch kunstenaar te presenteren. Toch is zij één van de opmerkelijkste jonge ontwerpers van dit moment. Om met die scharen te beginnen: deze blijken afkomstig van Schiphol waar ze na 9/11 uit de handbagage van reizigers werden geplukt. Meindertsma kocht een container met 3264 in beslag genomen spullen die ze sorteerte, fotografeerde en van een labeltje voorzag. Het project *Checked Baggage* zet je aan het denken over de griezelige potentie van eenvoudige nagelvijltjes of kinderbestek. Het relativeert de zin van strenge veiligheidscontroles en al kijkend ontdek je vanzelf de grappige vormverschillen en kwaliteiten van de verzameling voorwerpen. Met dit project studeerde ze af aan de Design Academy in Eindhoven. Tegelijkertijd presenteerde Meindertsma ook haar *One Sheep Sweater*. Daarin gebruikte zij de wol van één schaaap om er

één trui uit te breien. Ze kende het dier bij naam en wist waar het graasde. Deze gegevens en een foto van het schaaap stopte zij in een paspoort bij de trui. De koper kreeg zo een idee waar de wol vandaan kwam en hoe de 'leverancier' eruit zag.

PIG

Deze installaties zijn kenmerkend voor Christien Meindertsma. Zij is bovenal een nieuwsgierige, gedreven onderzoeker voor

wie het alledaagse niet vanzelfsprekend is. Het gewone zet haar aan het denken. Na haar afstuderen stortte zij zich op het varken. In het lijvige boek *PIG 05049* ontleedde zij haarscherp een varken van geboorte tot slachthuis. Het nummer in de titel verwijst naar het dier in kwestie. Pagina na pagina brengt het boek de 187 producten in beeld waarin 'varken' zit zoals bier, hartkleppen, drop, wijn, behang, krijt, cosmetica en zelfs kogels. Alles gefotografeerd op ware grootte. De publicatie, met in de rug een geel oormerk en een vleesstempel op de kaft, werd in 2008 onderscheiden met een Dutch Design Award.

Meindertsma vindt dat de huidige consument nauwelijks meer weet waar alledaagse producten vandaan komen. In al haar projecten gaat zij deze vervreemding te lijf. Het zijn experimenten, waarin zij een materiaal of voorwerp tot op de bodem uitdiept en daarbij allerlei interessante vondsten doet. Die vertaalt zij in producten met een vindingrijkheid die altijd verrast en soms verbluft. In dit proces betreft zij, net als ontwerper en viltdeskundige Claudy Jongstra, vaak ambachtelijke en lokale bedrijven. Aanvankelijk stelde zij zichzelf opdrachten, maar steeds vaker wordt zij door derden benaderd. Bijvoorbeeld door designuitgever Thomas Eyck voor wie zij in 2009 lampen en poefs van vlas ontwikkelde (het *Flax Project*). Maar ook het buitenland weet haar inmiddels te vinden. Zoals de Nature Conservancy uit de VS, een organisatie die wereldwijd aan natuurbescherming doet. In de omgeving van Chicago koopt zij bijvoorbeeld maïsland op en laat dat weer verworden tot de prairie die het ooit was. Zij vroeg Meindertsma iets te doen met de grassen uit die regio. Zij verzamelde bijna vijftig verschillende prairiegrassen en maakte er, samen met een papiermaker, pulp van. Daaruit ontstonden

Meindertsma vindt dat de huidige consument nauwelijks meer weet waar alledaagse producten vandaan komen.

vellen papier in aardse kleurschakeringen. Op de expositie hangen zij in een groot veld bijeen. In ieder vel is de naam van het betreffende gras gelaserd. Het lijkt op een werk van kunstenaar herman de vries, die uitsluitend natuurlijke materialen gebruikt zoals zand, klei en bladeren. Vaak ordent hij deze enkel op kleur of vorm. Meer is niet nodig – vindt hij – want het van zichzelf perfecte natuurmateriaal doet de rest. *49 Prairie Plants* herinnert ook aan de experimenten van Atelier NL dat in schalen en kommen, gemaakt van klei uit verschillende streken in Nederland, aantoonde hoe de klei in iedere regio net even anders kleurt.

speelgoed

Het gaat Meindertsma niet primair om concepten, materiaalexperimenten, ambachten, ecologie of eigenzinnige vormen: ze doet het allemaal tegelijk en dat maakt haar werk zo boeiend. Een primeur op de tentoonstelling is *Wild Bone China*, opnieuw zo'n bewijs van haar niet-aflatende, kop-pige doortastendheid. Het project is geïnspireerd op een reis naar de noordelijke poolstreek, waar zij zag hoe Inuits voorwerpen maken van botten. Meindertsma ontwikkelde in samenwerking met DroogLab een variatie op het dunne, doorschijnende Bone China-porselein. Hierin wordt porse-

leinaarde gemengd met beendermeel en normaliter is dat as van beenderen van gefokte dieren. Zij ontdekte dat je op de Hoge Veluwe botten van herten en wilde zwijnen kon vinden en verwerkte die, na eindeloos experimenteren, in kop en schotels. Met name de schotels en de lepeltjes verwijzen nog naar beenderen, zoals schouderbladen en botjes, de kopjes zijn gestileerder van vorm.

Het werk van Meindertsma is altijd serieus, maar blijft steeds lichtvoetig. Om het gebruik van lokaal, dat wil zeggen, in Nederland gekapt hout te promoten, vroeg het InnovatieNetwerk haar iets met Nederlands hout te doen, *Tree Track*. Samen met Staatsbosbeheer oogstte zij een beukenboom en verwerkte het hout daarvan tot speelgoedtreintjes en -rails. De bijna kinderlijke vorm ervan, vooral kubussen en cirkels, herinnert aan Bauhaus-speelgoed, maar het wordt nergens belerend of 'verantwoord'. Zij legde alle onderdelen op de vloer neer in de vorm van de gekapte boom en symboliseerde daarmee het idee 'boom': een universum dat continu sappen vervoert, van de wortel tot de kroon. Een vrolijke animatiefilm van de houten trein-

baan maakt het speels. Ook bij andere projecten draaien films. Over het scheren van schapen, het bewerken van hout of hoe uit vlas touw wordt geslagen. Een aardige bijkomstigheid is dat je elders in het museum kunt zien hoe wol wordt verwerkt en gesponnen.

Het is opvallend dat het werk van Meindertsma aan kracht inboet wanneer de drijfveer van diepgaande research afwezig is. Voor Thomas Eyck ontwierp zij meubels geïnspireerd op de eeuwenoude Hindelooperstijl. Zij ontdekte dat eikenhout blauw uitslaat als je er ijzer op legt. De tannine in het hout maakt zijn eigen kleur en dit principe gebruikte zij om meubels, geïnspireerd op klassieke modellen, te decoreren, *Oak Inside*. Mij overtuigen deze ontwerpen minder, alsof er te veel design in zit. Dat heeft haar werk helemaal niet nodig. Dat is niet het geval bij haar recente vlasproject *Gz 59 – West*, waarvan de eerste resultaten inmiddels op 'SOLO' te zien zijn. Het Zeeuws Museum wijdt er een aparte presentatie aan. Meindertsma kocht de complete oogst van een zes hectare grote kavel vlas in de Flevopolder, *Gz-59 West*, en liet die heke- len en verspinnen. Zij gebruikt vrijwel alles,

de zaden, de olie, de vezels tot en met de grovere en fijnere garens. In de linnen servetten en droogdoeken, geweven in het TextielLab van het museum, werkte zij luchtfoto's van de vlasakkers om tot abstracte decoraties. Je weet letterlijk niet wat je ziet. Met de groene muurverf die zij uit de lijnolie maakte, schilderde zij een groot, rechthoekig veld op een wand van de expositie. Zodat je als bezoeker opnieuw op het verkeerde been wordt gezet en je je afvraagt of je naar kunst dan wel naar design kijkt.

Peter van Kester is freelance designjournalist en tentoonstellingsmaker

'Christien Meindertsma – Solo', 11 februari t/m 3 juni, Audax Textielmuseum, Goirkestraat 96, Tilburg; di t/m vr 10-17, za en zo 12-17; MK gratis; www.textielmuseum.nl

Christien Meindertsma – Vlas (Kavel Gz 59-West)', 12 november t/m 23 september, Zeeuws Museum, Abdij 3, Middelburg; di t/m zo 11-17; MK gratis; www.zeeuwsmuseum.nl; bij bezoek aan beide tentoonstellingen geldt een korting van vijftig procent op de toegangsprijs van het tweede museum. www.christienmeindertsma.com

Roel van Tour, 'Zaaien, bloei, trekken en oogsten', 2010, filmstill van vlaskavel Gz-59 West

Linnengoed 'Gz-59 West' (detail van de vlaskavel in de Flevopolder), jacquard-geweven in het TextielLab, 2011, linnen, Tilburg, Textielmuseum

